

Sygn. akt IV KK 80/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika

w sprawie **M. D.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. i art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 lutego 2018 r., sygn. akt II AKa [...],

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt VI K [...],

uchyla zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim nie orzeczono od oskarżonego M. D. nawiązek na rzecz pokrzywdzonych P. Ż., G. D., H. J., M. M., Ł. G., G. O. i J. B. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

M. D. został oskarżony o to, że „w dniu 23 września 2012 r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi i nieustalonymi dotychczas osobami, odnośnie których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, będąc pseudokibicem klubu sportowego „X.”, wziął udział w pobiciu pseudokibiców klubu sportowego „Y.”: D. D. i P. Ż., przy posłużeniu się narzędziami m.in. w postaci noży, maczet, drewnianych pałek, drewnianych styli, kijów, rurek metalowych, pałek teleskopowych, siekier, gazu pieprzowego, przy czym co najmniej [...] posiadali noże, [...] posiadali maczety, [...] drewniany styl od siekiery, [...] drewniany kij, [...] pałkę teleskopową, [...] gaz pieprzowy, [...] nóż i gaz pieprzowy, a nadto [...] użył noża zadając nim uderzenie P. Ż. w okolice lewego łuku żebrowego, [...] zadał temu pokrzywdzonemu uderzenia maczetą, [...] drewnianym stylem, a [...] użył wobec niego gazu pieprzowego i kopnął go w plecy, w wyniku czego pokrzywdzeni zostali narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, a nadto D. D. doznał otarcia naskórka i podbiegnięć krwawych w zakresie powłok twarzy, kończyn górnych i dolnych, rany tłuczonej powłok głowy, rany kłutej klatki piersiowej drążącej do prawej jamy opłucnej z przebicciem prawego płuca oraz uszkodzeniem X-tego żebra, w wyniku czego poniósł śmierć wskutek wynaczynienia krwi do jamy ciała, zaś P. Ż. doznał ran tłuczonych powłok głowy rejonu lewego łuku brwiowego i okolicy potylicznej, rany kłutej okolic lewego łuku żebrowego z uszkodzeniem żebra, penetrującej do światła żołądka w rejonie krzywizny większej, z obecnością krwi i treści żołądkowej w jamie brzusznej, które to obrażenia stanowiły chorobę realnie zagrażającą życiu, a także usiłował dokonać pobicia ustalonych i nieustalonych pseudokibiców klubu sportowego „Y.”, w tym G. D., H. J., M. M., Ł. G., G. O., J. B., w wyniku czego zostaliby oni narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub nastąpienia skutku określonego w art. 157 § 1 k.k. lub art. 156 § k.k., czego nie dokonał na skutek ich ucieczki, przy czym czynu tego dopuścił się działając publicznie, bez powodu, okazując przy tym rażące lekceważenie porządku prawnego, co stanowi występki o charakterze chuligańskim”, tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. i art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017 r., uznał oskarżonego M. D. za winnego tego, że „w dniu 23 września 2012r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami [...], co do których toczyły się przed Sądem Okręgowym w K. odrębne postępowania pod sygn. akt VI K [...], VI K [...] oraz VI K [...] i nieustalonymi dotychczas osobami, odnośnie których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, wziął udział w bójce pomiędzy pseudokibicami klubu sportowego „X.” i „Y.” poprzez zwiększenie przewagi liczebnej grupy pseudokibiców klubu X., przy czym część uczestników zajścia posiadało niebezpieczne narzędzia w postaci noży i maczet, w wyniku czego uczestnicy zostali narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, a D. D. doznał otarcia naskórka i podbiegnięć krwawych w zakresie powłok twarzy, kończyn górnych i dolnych, rany tłuczonej powłok głowy, rany klutej klatki piersiowej drążącej do prawej jamy opłucnej z przebicciem prawego płuca oraz uszkodzeniem X - tego żebra, w wyniku czego poniósł śmierć wskutek wynaczynienia krwi do jamy ciała, zaś P. Ż. doznał ran tłuczonych powłok głowy rejonu lewego łuku brwiowego i okolicy potylicznej, rany klutej okolic lewego łuku żebrowego z uszkodzeniem żebra, penetrującej do światła żołądka w rejonie krzywizny większej, z obecnością krwi i treści żołądkowej w jamie brzusznej, które obrażenia stanowiły chorobę realnie zagrażającą życiu, przy czym czynu tego dopuścił się działając publicznie, bez powodu, okazując przy tym rażące lekceważenie porządku prawnego, co stanowi występki o charakterze chuligańskim”, tj. przestępstwa z art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. i za to skazał go na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na rzecz K. D., wstępującej w prawa zmarłego pokrzywdzonego D. D., kwotę 4 000 zł.

Na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego, Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 20 lutego 2018 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uznał oskarżonego M. D. za winnego czynu w postaci zarzuconej mu w akcie oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. i art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. i za to na podstawie art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W pozostałym

zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Od powyższego wyroku kasację na niekorzyść skazanego M. D., wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze i zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 57a § 2 k.k., polegające na jego niezastosowaniu i odstąpieniu od orzeczenia nawiązki na rzecz pokrzywdzonych: P. Ż., G. D., H. J., M. M., Ł. G., G. O. i J. B. przy równoczesnym odstąpieniu od orzeczenia obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę czy też nawiązki na podstawie art. 46 k.k., w sytuacji gdy orzeczenie jednego z wyżej wymienionych środków kompensacyjnych było obligatoryjne z uwagi na chuligański charakter przypisanego skazanemu występku polegającego na udziale w pobiciu P. Ż. i usiłowaniu pobicia pozostałych wymienionych pokrzywdzonych.

W konkluzji kasacji Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, jako że zaskarżony wyrok zapadł z rażącym naruszeniem art. 57a § 2 k.k., co miało istotny wpływ na jego treść.

Przepis art. 57a w § 1 k.k. stanowi: „skazując za występki o charakterze chuligańskim, sąd wymierza karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości nie niższej od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę”. Zgodnie zaś z § 2 tego przepisu „w wypadku określonym w § 1 sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, chyba że orzeka obowiązek naprawienia szkody, obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązkę na podstawie art. 46. Jeżeli pokrzywdzony nie został ustalony, sąd może orzec nawiązkę na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej”.

W myśl postanowień zawartych w art. 57a § 2 k.k., w przypadku skazywania za występki o charakterze chuligańskim, orzeczenie nawiązki ma charakter obligatoryjny, z tym zastrzeżeniem, że nie orzeka się jej, jeżeli sąd orzekł

obowiązek naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązkę na podstawie art. 46 k.k. Nawiazka na podstawie art. 57a § 2 k.k., co do zasady, orzekana jest na rzecz pokrzywdzonego. Jedynie w przypadku, gdy pokrzywdzony nie został ustalony, traci ona ów obligatoryjny charakter i jej orzekanie przez Sąd staje się fakultatywne. Nawiazka wówczas może zostać orzeczona na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (zob. wyrok SN z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. III KK 335/14, Prok. i Pr. - wkł. 2015/5/3, LEX nr 1628939).

Rację ma skarżący, że Sąd Apelacyjny w [...] przyjmując opis czynu i jego kwalifikację prawną w postaci zarzuconej M. D. w akcie oskarżenia, stanowiącego występki o charakterze chuligańskim, wyczerpujący dyspozycję art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. i art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. i skazując go za to przestępstwo, zobowiązany był również orzec nawiązkę na rzecz wszystkich ustalonych w sprawie pokrzywdzonych, a więc na rzecz: P. Ż., G. D., H. J., M. M., Ł. G., G. O. i J. B..

Z powyższego obowiązku nie zwalniała Sądu odwoławczego okoliczność, że prokurator w apelacji nie podniósł zarzutu naruszenia art. 57a § 2 k.k. oraz nie domagał się orzeczenia środków wskazanych w tym przepisie. Konsekwencją bowiem uwzględnienia podstawowego zarzutu apelacji prokuratora (zarzutu naruszenia art. 158 § 3 k.k.) i uznania, iż przypisany oskarżonemu występki polegał na udziale w pobiciu i miał charakter chuligański, było orzeczenie nawiązek lub innych obowiązków wymienionych w tym przepisie. Tym bardziej w sytuacji, gdy Sąd ten trafnie przyjął, że dokonana zmiana oceny prawnokarnej zdarzenia każe postrzegać osoby z grupy pseudokibiców „Y.” jako pokrzywdzonych przestępstwem pobicia. W tym stanie rzeczy, Sąd odwoławczy powinien był z urzędu orzec o zastosowaniu konsekwencji wynikających z zastosowania art. 57a § 2 zd. 1 k.k., niezależnie od zgłoszonych wniosków.

W świetle powyższego zaskarżony wyrok ostać się nie może, jako że doszło w tej sprawie do rażącej obrazu prawa materialnego, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim nie orzeczono od oskarżonego M. D. nawiązek na rzecz pokrzywdzonych:

P. Ż., G. D., H. J., M. M., Ł. G., G. O. i J. B. i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd ten będzie procedował z poszanowaniem przepisów Kodeksu karnego i uniknie stwierdzonego powyżej uchybienia.

Z tych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.